

3. Haruveiðan í Føroyum – Hvussu nógvar verður skotið og týðningurin av hesum

Tekstur lisin upp í útvarpssendingini “Góðan Morgun Føroyar”

Mánamorgun 21. november

Skrivað hefur Eyðfinn Magnussen, Fróðskaparsetur Føroya

Seinast hoyrdu vit eitt sindur um haruveiðuna í Føroyum, hvussu hon er skipað og hvussu veiðitíðin er broytt gjøgnum árin. Í morgun skulu vit hoyra eitt sindur um hvussu nógvar harur verða skotnar í Føroyum og hvønn týðning hetta hefur.

Hara hefur verið skotin í Føroyum í eini háltannhundrað ár, men hvussu nógvar haru hava verið skotnar øll hesi árin, vita vit í veruleikanum lítið og einki um. Tá tað kemur til veiðu á sjónum; fisk og hval, so vita vit rímliga væl, hvussu nógvar er komið upp á land á hvørjum ári. Men tá tað kemur til veiðu uppi á landi; fugl og haru, so vit vit sera lítið, fyri so at siga slett einki, tí eingin froyiskur myndugleiki hefur tikið sær av hesi uppgávu.

Teir, ið skjóta haru í Føroyum, hava ikki skyldu at boða frá, hvussu nógvar harur teir hava fingið, hvussu ofta teir hava skotið ella hvussu nógvar mans hava verið við. Tí vita vit heldur ikki, hvussu nógvar hara hefur verið skotin í Føroyum gjøgnum tíðina, ella hvussu stór royndin hefur verið.

Fyri at bota um hetta, fór eg í 2012 undir at skráseta hvussu nógvar harur veruliga verða skotnar í Føroyum. Innsavningin av veiðutølum varð gjørd við støði í Facebook-bólkinum “*Haruskjóting í Føroyum*”, har harumenn sjálvboðir boða frá, hvussu nógvar teir høvdu skotið.

Úrslitið gjørdist rættuliga óvæntað, tí hetta fyrsta árið blivu ikki minni enn 5.381 harur skrásettar at vera skotnar í Føroyum. Men samlaða talið hefur helst verið omanfyri 7.000, tí, av tí at tað var sjálvboðið at boða frá, eru tað uttan iva fleiri harutøl, sum ikki vórðu fráboðað.

Kanningin hefur síðani verið gjørd á hvørjum ári, og veiðutølini hava verið vaksandi, men í fjør minkaði veiðan aftur. Í 2013 vórðu 7.756 harur skrásettar at vera skotnar í Føroyum. Í 2014 kom talið heilt upp á 9.318 harur, sum vórðu skotnar á tilsamans 1.123 harutúrum, í 348 hagapørtum kring landið. Í 2015 minkaði talið aftur, og 4.012 harur vórðu skrásettar at verða skotnar hetta árið.

At áhugin fyri haruskjóting er stórur í Føroyum, sæst eisini aftur á talinum av monnum, sum skjóta. Í 2014 var mett, at einir 1.200 veiðumenn skutu harur í Føroyum. Í 2015 var minni at fáa, og áhugin at skjóta var tí eisini minni. Í fjør varð mett, at einir 800 ymiskir mans høvdu skotið harur.

Tá vit nú hava fingið nøkur tøl um haruveiðuna, ber eisini til at gera sær nøkur roknistykki. Lat okkum taka útgangsstøði í veiðuni í 2014. Hetta árið vórðu einar 9.400 harur skotnar. Um vit siga, at eini 800 gr av kjøti eru á hvørjar haru, so gevur hetta tilsamans 7.520 kg av harukjøti. Um eitt fólk etur 200 gr av kjøti til ein døgurða, so er talan um 37.600 máltíðir, ella umleið ein døgurð til hvønn froying um árið. Siga vit, at prísurin á harukjøti er 125 kr/kg, so er samlaða virðið á harukjøtinum 940.000 kr, ella ein sløk milliún krónur.

Men tað eru eisini útreiðslur knýttar at haruskjótingini. Umframt at keypa hagan, skal harumaðurin eisini keypa patrónir. Onkrir harumenn hava í fleiri ár skrivað niður, hvussu nógvar patrónir teir hava brúkt. Í miðal er hetta 2,5 patrónir fyri hvørja skotna haru. Um hetta er rætt, so verða 23.300 patrónir brúktar á hvørjum ári til haruskjóting. Siga vit, at hvør patrónin kostar 6 kr, so er samlaði prísurin á patrónunum 141.000 kr.

Soleiðis kann man spæla sær við tølunum, men tað krevst, at tøluni eru til taks, og tað eru tey nú, takkað verið hjálpina frá teimum umleið 1.200 froyiskum harumonnunum, sum allan november og desember mánað ganga í teimum froyisku fjøllunum fyri at skaffa mat til restina av familjuni.

Hetta var eitt sindur um hvussu nógvar harur verða skotnar í Føroyum og hvønn týðning hetta hefur. Næsta mánamorgun skulu vit hoyra eitt sindur um sølu og prísir á haruhøgum.